

УДК [334.758.2+328.185].02:351.746

Мельниченко Олександр Анатолійович, доктор наук з державного управління, професор; професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я; Харківський національний медичний університет; пр. Науки 4, м. Харків, 61022, Україна; +38 (050) 162-73-50; e-mail: mel_doc@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0001-5021-9025>

Набока Людмила Віталіївна, кандидат наук з державного управління, доцент; завідувачка кафедри публічного управління та державної служби; ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; майдан Свободи, 4, м. Харків, 31022, Україна; +38 (068) 398-26-91; e-mail: lvnaboka@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0001-8719-823X>

Ваніна Яна Адольфівна, кандидат наук з державного управління, доцент; доцент кафедри економічної політики та менеджменту; ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; майдан Свободи, 4, м. Харків, 31022, Україна; +38 (099) 785-05-63; e-mail: yanuska_isai@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-3587-4886>

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ТА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ПРОТИДІЇ РЕЙДЕРСТВУ

Анотація. Рейдерство та корупція негативно впливають на господарську діяльність, оскільки не лише завдають економічних і соціальних втрат суб'єктам господарювання, які є об'єктами потенційних та/чи фактичних зазіхань рейдерів, а й погіршують інвестиційний клімат на певній території (в національній економіці загалом). Саме тому питання забезпечення належної протидії рейдерству та корупції має стати предметом ще більш дієвого впливу з боку уповноважених органів публічного управління. Методологічною основою подальшого вдосконалення цих державних політик має стати виявлення фактів корупції та професійної недоброочесності під час підготовки, здійснення і/чи легалізації рейдерських атак. При цьому, з одного боку, передбачається неухильне дотримання принципу «презумпції невинності» щодо певних інституцій (передусім, уповноважених органів публічного управління) та їхніх посадових осіб, а з іншого – виявлення у господарських процесах «слабких місць», що можуть бути сприятливим «майданчиком» для тих, хто схильний вчиняти рейдерські атаки та корупційні дії, а також нехтувати принципами професійної доброочесності. Наведено приклади, які чітко відображають неможливість рейдерських атак без фактів корупції та порушення принципів професійної доброочесності. Зазначено, що, з одного боку, «ареал поширення» корупції більш розмаїтий, ніж рейдерство, а з іншого – корупція є лише однією (хоча і доволі важливою) зі складових рейдерства. Але наявність певної «зони перетину» цих негативних суспільних феноменів і нагальне бажання держави дедалі активніше протидіяти їм обумовлює необхідність узгодження антикорупційної політики держави та державної політики щодо протидії рейдерству, оскільки завдяки цьому можна отримати певний позитивний

синергетичний ефект. Наголошено на важливості не стільки виду (кримінальна, адміністративні, соціальна...) й міри покарання винних (корупціонерів, рейдерів), скільки про її невідворотності (унеможливленні «презумпції безкарності»), що теж потенційно може бути пов'язано з корупцією, тому подібні розслідування мають ґрунтуватися на професіоналізмі й неупередженості (непідкупності) уповноважених посадових осіб.

Ключові слова: корупція; рейдерство; антикорупційна політика держави; державна політика щодо протидії рейдерству; професійна доброчесність.

Oleksandr Melnychenko, Doctor of Sciences in Public Administration, Full Professor; Full Professor of Public Health and Healthcare Management Department; Kharkiv National Medical University; Science avenue 4, Kharkiv, 61022, Ukraine; +38 (050) 162-73-50; e-mail: mel_doc@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0001-5021-9025>

Liudmyla Naboka, Candidate of Sciences in Public Administration, Full Professor; Head of Department of Public Administration and Civil Service; ESI «Institute of Public Administration» V.N. Karazin Kharkiv National University; Svobody Sq, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine; +38 (068) 398-26-91; e-mail: lvnaboka@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0001-8719-823X>

Yana Vanina, Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor; Associate Professor of Economic Policy and Management Department; ESI «Institute of Public Administration» V.N. Karazin Kharkiv National University; Svobody Sq 4, Kharkiv, 61022, Ukraine; +38 (099) 785-05-63; e-mail: yanuska_isai@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-3587-4886>

INTERRELATION OF THE STATE POLICY ON COUNTERING RAIDING AND ANTI-CORRUPTION POLICY OF THE STATE

Abstract. Raiding and corruption have a negative impact on business activities, as they not only cause economic and social losses to business entities that are the targets of potential and/or actual raider attacks, but also worsen the investment climate in a certain territory (in the national economy as a whole). That is why the issue of ensuring proper counteraction to raiding and corruption should be subject to even more effective influence by the authorized public authorities. The methodological basis for further improvement of these state policies should be the detection of corruption and professional dishonesty during the preparation, implementation and/or legalization of raider attacks. This implies, on the one hand, strict adherence to the principle of «presumption of innocence» in relation to certain institutions (primarily authorized public administration bodies) and their officials, and, on the other hand, identification of «weaknesses» in economic processes that may be a favorable «platform» for those who are inclined to commit raider attacks and corrupt practices, as well as to neglect the principles of professional integrity. The author provides examples which clearly demonstrate that raider attacks are impossible without corruption and violation of the principles of professional integrity. It is noted that, on the one hand, the «area of spread» of corruption is more diverse

than raiding, and on the other hand, corruption is only one (albeit quite important) of the components of raiding. However, the existence of a certain «zone of intersection» of these negative social phenomena and the urgent desire of the state to counteract them more and more actively necessitates the coordination of the state's anti-corruption policy and the state policy on countering raiding, as this can provide a certain positive synergistic effect. The author emphasizes the importance not so much of the type (criminal, administrative, social...) and extent of punishment of the perpetrators (corrupt officials, raiders), but of its inevitability (the impossibility of a «presumption of impunity»), which can also potentially be related to corruption, so such investigations should be based on the professionalism and impartiality (incorruptibility) of authorized officials.

Keywords: corruption; raiding; anti-corruption policy of the state; state policy on countering raiding; professional integrity.

Постановка проблеми. Рейдерство («умисна діяльність команди професіоналів, яка використовує корупційність в органах державної влади та корпоративні конфлікти для отримання «законного» контролю над ліквідними активами чужих компаній як джерела власних надприбутків чи інших вигід» [2]) та корупція («вияв деформації відносин між економічними суб'єктами, що набув поширення через неспроможність держави і громадськості забезпечити ефективну й справедливу діяльність окремих чиновників, які представляють органи державної влади та органи місцевого самоврядування, мають певну міру протиправності, через що приховуються її учасниками» [4]) негативно впливають на господарську діяльність, оскільки не лише завдають економічних і соціальних втрат суб'єктам господарювання, які є об'єктами потенційних та/чи фактичних зазіхань рейдерів, а й погіршують інвестиційний клімат на певній території (в національній економіці загалом). Саме тому питання забезпечення належної протидії рейдерству та корупції має стати предметом ще більш дієвого впливу з боку уповноважених органів публічного управління. При цьому викликає неабиякий інтерес питання не лише вдосконалення власне державної політики щодо протидії рейдерству та антикорупційної політики держави, а й, що не менш важливо, належного методологічного забезпечення цього процесу. Усе це загалом й обумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти взаємозв'язку державної політики щодо протидії рейдерству та антикорупційної політики держави відображено в наукових публікаціях і дисертаційних роботах за даною проблематикою, а саме: Волкова Н., Махмудов Х., Михайлова О. – «доведено, що важливою складовою антикорупційної стратегії є залучення громадськості, підприємницької спільноти й інших зацікавлених сторін, посилення механізмів контролю, підвищити відповідальність за корупційні дії й підвищити свідомість громадськості, забезпечити більшу відкритість бізнес-процесів» [1]; Гончарук В., Камардіна Ю., Окопник О. – «проаналізовано правові й організаційні аспекти адміністративної відповідальності за порушення антикорупційного законодавства з акцентом на доказування; роз'яснено основні проблеми, які виникають під час збирання, оцінки та використання

доказів у справах, пов'язаних із корупцією; виявлено недоліки у законодавстві (зокрема прогалини, що стосуються цифрових доказів), й проблеми організації супроводу процедур адміністративних розслідувань» [2]; Дем'янишин В., Костецький В. – «доведено, що масштаби рейдерства і темпи його поширення в економічній системі конкретної країни визначають такими основними факторами, як: стан корупційних проявів у діяльності органів державної влади (особливо судової); механізм захисту прав власності; ефективність роботи державних інститутів із захисту прав власності; якість законодавчої бази, що регламентує різні аспекти фінансової діяльності суб'єктів господарювання; відокремленість бізнесу від політики; прозорість процесів приватизації; рівень розвитку корпоративного контролю на підприємствах; прозорість фінансових потоків суб'єктів господарювання; рівень правової культури бізнес-структур» [3]; Драгоненко А., Манжула А. – «встановлено, що спостерігається низький рівень правозастосування норм, і передбачають відповідальність за рейдерство, яке є сферою міжгалузевого правового регулювання, а відтак здійснюється за допомогою норм господарського, кримінального та інших галузей права; необхідне чітке розмежування корпоративних суперечок і рейдерства» [4]; Дудоров О., Каменський Д., Титаренко С. – «здійснено оригінальний аналіз протиправних діянь державних реєстраторів, які полягають у реалізації (почасти, частковій) рейдерських схем заволодіння суб'єктами господарювання чи їхніми активами; за результатами опрацювання матеріалів правозастосовної практики в частині кримінально-правової оцінки дій державних реєстраторів висвітлено конкретні механізми реалізації рейдерських схем, пов'язаних із перекручуванням юридично значущої інформації в державних реєстрах» [5]; Керецман О.М., Дегтяр О. – «наголошено на необхідності вдосконалення нормативно-правового регулювання взаємодії, розвитку цифрових платформ громадського моніторингу, проведенні освітніх кампаній з підвищення рівня антикорупційної свідомості громадян, а також стимулюванні партнерства між державними структурами та неурядовими організаціями» [6]; Макаров О. – «виокремлено три аспекти формування реалізації антикорупційної політики: нормативне регулювання протидії корупції та її стратегічне планування; зміцнення громадянського суспільства, розширення елементів гласності, досягнення прозорості у боротьбі з корупцією, протидія лобіюванню; введення кримінальної та адміністративної відповідальності для юридичних осіб» [7]; Нонік В. – «науково обґрунтовано й запропоновано методологічні підходи до формування та реалізації державної антикорупційної політики, які, на відміну від раніше відомих, враховують державно-політичні, соціально-економічні, державно-правові, соціокультурні пріоритети стратегії розвитку держави» [11]; Тюканкін О. – «використовуючи досвід провідних європейських держав, окреслено ключові принципи ефективної антикорупційної політики (зокрема верховенство права, незалежність контролюючих органів, публічний контроль і цифровізацію процесів), а також окрему увагу приділено ролі антикорупційних агентств, електронного урядування, прозорості фінансування політичних партій, а також механізмам захисту викривачів корупції» [12]; Тюленев С. – «з'ясовано, що до умов, котрі сприяють учиненню рейдерства слід відносити:

недосконалість механізмів притягнення особи до юридичної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із рейдерством; низька інформаційна транспарентність суб'єктів господарювання; корумпованість правоохоронних, судових й інших органів державної влади; корпоративні конфлікти; невжиття належних заходів щодо захисту комерційної таємниці; не впровадження механізмів криптографічного захисту інформації, інформаційних систем; відсутність належних систем захисту комп'ютерних даних; неналежне ведення фінансової та бухгалтерської звітності [13]; Федулова І. – «зроблено висновок, що об'єктивна сторона протиправного заволодіння майном суб'єкта господарювання за своєю законодавчою конструкцією має матеріальний склад і характеризується такими обов'язковими ознаками: суспільно небезпечне діяння – протиправне заволодіння майном суб'єкта господарювання; спосіб вчинення злочину – шляхом вчинення правочинів з використанням визначених законом засобів; суспільно небезпечний наслідок – матеріальна шкода внаслідок вилучення майна з його правомірного володіння; засіб вчинення злочину – підроблені/викрадені документи, печатки, штампи суб'єкта господарювання; причинно-наслідковий зв'язок між суспільно небезпечним діянням та суспільно небезпечним наслідком» [14]; Чорний В. – «представлене наукове бачення функціонального і організаційного забезпечень концептуальної моделі вдосконалення механізмів попередження та протидії корупції в органах державної влади, що відрізняється системним характером та алгоритмізацією п'яти механізмів інституціонального зміцнення складових превентивної антикорупційної системи» [15]. Віддаючи належне напрацюванням провідних науковців, слід більше уваги зосередити на подальшому вдосконаленні методологічного забезпечення реалізації державної політики щодо протидії рейдерству та антикорупційної політики держави.

Постановка завдання. Метою статті є вдосконалення методологічного забезпечення реалізації антикорупційної політики держави та державної політики щодо протидії рейдерству за рахунок конкретизації їх взаємозв'язку.

Матеріали та методи дослідження. Дослідження здійснювалося з використанням таких наукових методів: *абстрактно-логічний* – для теоретичних узагальнень і формування висновків *аналізу та синтезу* – визначення чинників, що впливають на характер і спрямованість державної політики щодо протидії рейдерству й антикорупційної політики держави; *діалектичний* – пояснення взаємозв'язку між антикорупційною політикою держави та державною політикою щодо протидії рейдерству.

Виклад основного матеріалу. Передусім слід зазначити, що проведені узагальнення змістовного наповнення дисертаційних досліджень [11; 14; 15] й фахових публікації провідних науковців [1–7; 12; 13], а також результати власних досліджень [9; 10] за даною проблематикою дозволяють виокремити причини, форми прояви та наслідки поширення корупції та рейдерства, а з тим – виявити взаємозв'язок між антикорупційною політикою держави і державною політикою щодо протидії рейдерству. Методологічною основою подальшого вдосконалення цих державних політик має стати виявлення фактів корупції і/чи професійної недобросовісності під час підготовки, здійснення та/чи легалізації

рейдерських атак. При цьому, з одного боку, передбачається неухильне дотримання принципу «презумпції невинності» щодо певних інституцій (передусім, уповноважених органів публічного управління) та їхніх посадових осіб, а з іншого – виявлення у господарських процесах «слабких місць», що можуть бути сприятливим «майданчиком» для тих, хто схильний вчиняти рейдерські атаки та корупційні дії, а також нехтувати принципами професійної доброчесності.

Так, зокрема, рейдери збирають (захоплюють) врожай здебільшого лише у тому випадку, коли це своєчасно не зробив власник сільськогосподарського підприємства (причин може бути безліч: тривалі несприятливі погодні умови, відсутність справної техніки для збирання і вивезення врожаю, брак складських приміщень, наявність конфліктів щодо оренди земельних паїв). Такий врожай є власністю аграрія, тому подібна його поведінка має ознаки професійної недоброчесності, оскільки може призвести до збільшення природних втрат і погіршення якості продукції, неналежного виконання договірних зобов'язань (зокрема, затримка виплат за договорами оренди земельних паїв). При цьому сторонні особи можуть «продати» інформацію про наявність «покинутого врожаю» зацікавленим особам, тим самим активізувавши механізм рейдерської атаки. Для її реалізації рейдери мають, по-перше, отримати документи, які підтверджують легітимність прав власності на даний врожай, що практично неможливо без дій, які мають ознаки корупції; по-друге, для збирання та вивезення врожаю залучити техніку (у разі її оренди, орендодавець фактично порушує правила професійної доброчесності, оскільки у цьому бізнесі «усі знають один одного й чітко розуміють: де чия земельна ділянка»); по-третє, залучити представників «силових структур», які перекрикують усі під'їзні шляхи й уможливають безперешкодне збирання та вивезення врожаю, а у разі вчинення спротиву з боку законних власників і небайдужих осіб – забезпечують «відновлення справедливості» (мова йде про корупцію з боку власне виконавців та/чи їхніх керівників); по-четверте, отримати документи, що дозволяють легітимізувати походження врожаю, аби мінімізувати проблеми під час його реалізації (має місце шахрайство та професійна недоброчесність).

Зазіхання рейдерів на нерухоме майно і, тим паче, підприємства почасти починаються з виявлення та подальшого використання «прогалін» економіко-правового характеру: зловживання під час набуття права власності (зокрема, штучне заниження ціни і/чи недотримання процедури приватизації), пов'язані з певними діями посадових осіб уповноважених органів публічного управління, що, радше за все, можуть мати ознаки корупції; конфлікт між співвласниками, який спричинив, як приклад, продаж ображеними міноритаріями за завищеною ціною своїх часток у бізнесі, що дозволяє покупцям підготувати рейдерську атаку; означене, як і штучне формування надмірної кредиторської/дебіторської заборгованості, пов'язане з порушення принципів професійної доброчесності; натомість без корупціонерів неможливе отримання «правомірних» судових рішень і нотаріальних документів, які, своєю чергою, використовуються як «вхідний квиток» на об'єкт рейдерської атаки; при цьому активно (як офіційно, так і ні) залучаються представники Державної виконавчої служби України чи

приватні виконавці, а також «силовики» з державних інституцій і/чи приватних компаній, а відтак – рейдери «експлуатують» осіб, схильних до корупції та порушень принципів професійної доброчесності.

Наведені приклади чітко відображають неможливість рейдерських атак без фактів корупції та порушення принципів професійної доброчесності. Хоча питання, що первинно «корупція чи рейдерство», є надто дискутабельним, але тісний зв'язок між цими негативними суспільними феноменами є очевидним. Водночас зазначимо, що, з одного боку, ареал поширення корупції більш розмаїтий, аніж рейдерства, а з іншого – корупція є лише однією (хоча і доволі важливою) зі складових рейдерства. Наявність певної «зони перетину» цих негативних суспільних феноменів і нагальне бажання держави дедалі активніше протидіяти їм обумовлює необхідність узгодження антикорупційної політики держави та державної політики щодо протидії рейдерству, що дозволить отримати певний позитивний синергетичний ефект. Відтак цілком виправдано, що уповноважені органи публічного управління здійснюють заходи, спрямовані на таке: попередження рейдерських атак (постійний моніторинг як середовища господарської діяльності, так і дій осіб, які причетні до рейдерства); реагування на дії рейдерів (оперативне усунення проблем, які можуть бути використані рейдерами для їхньої атаки); локалізація «конфлікту» (застосування правових і, за потреби, силових механізмів впливу на рейдерів); стабілізація стану об'єкта рейдерської атаки та мінімізація негативних її наслідків (недопущення істотної економічної та соціальної шкоди); захист інтересів власників і співробітників підприємств, які є об'єктом зазіхань рейдерів. При цьому мова йде не стільки про вид (кримінальна, адміністративні, соціальна...) й міру покарання винних (корупціонерів, рейдерів), скільки про її невідворотність (унеможливлення «презумпції безкарності»). Оскільки тут теж потенційно може мати місце корупція, тому подібні розслідування мають ґрунтуватися на професіоналізмі та неупередженості (непідкупності) експертів, слідчих, суддів, прокурорів й інших посадових осіб уповноважених органів публічного управління.

Висновки. Рейдерство та корупція негативно впливають на господарську діяльність, оскільки не лише завдають економічних і соціальних втрат суб'єктам господарювання, які є об'єктами потенційних та/чи фактичних зазіхань рейдерів, а й погіршують інвестиційний клімат на певній території (в національній економіці загалом). Ареал поширення корупції більш розмаїтий, аніж рейдерства, а корупція є лише однією (хоча і доволі важливою) складовою рейдерства. Наявність певної «зони перетину» цих негативних суспільних феноменів і нагальне бажання держави дедалі активніше протидіяти їм обумовлює необхідність узгодження антикорупційної політики держави та державної політики щодо протидії рейдерству, оскільки завдяки цьому можна отримати певний позитивний синергетичний ефект. Подальші наукові розвідки мають бути присвячені розробці теоретичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення механізмів реалізації державної політики щодо протидії рейдерству і антикорупційної політики держави.

Література:

1. Волкова Н.В., Махмудов Х.З., Михайлова О.С. Правові механізми протидії корупції в комерційній діяльності. *Успіхи і досягнення в науці*. 2024. № 6. С. 68–80. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6\(6\)-68-80](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6(6)-68-80)
2. Гончарук В.Л., Камардіна Ю.В., Окопник О.М. Адміністративно-правова відповідальність за порушення антикорупційного законодавства: проблеми доказування. *Успіхи і досягнення в науці*. 2025. № 1. С. 45–45. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-1\(11\)-45-59](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-1(11)-45-59)
3. Дем'янишин В., Костецький В. Вплив рейдерства на фінансову безпеку суб'єктів господарювання. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 3. С. 156–164. DOI: 10.35774/sf2022.03.156
4. Драгоненко А.О., Манжула А.А. Рейдерство в Україні: сутність та соціальна обумовленість. *Наукові записки Центрально-українського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. (Серія: Право)*. 2021. Вип. 11. С. 120–124. DOI: 10.36550/2522-9230-2021-11-120-124
5. Дудоров О.О., Каменський Д.В., Титаренко С.С. Кримінально-правова оцінка зловживань державних реєстраторів у контексті протидії рейдерству. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 1. С. 118–130. <https://doi.org/10.33270/01211181.118>
6. Керецман О.М., Дегтяр О.А. Механізми публічного управління комунікаціями органів влади та громадянського суспільства в процесі впровадження антикорупційних політик. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 2. С. 649–662. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-649-662](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-649-662)
7. Макаров О.О. Сучасні проблеми формування та реалізації антикорупційної політики: міжнародний аспект. *Успіхи і досягнення в науці*. 2025. № 2. С. 652–662. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2\(12\)-652-662](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2(12)-652-662)
8. Мельниченко О.А. Корупція: полеміка щодо визначення поняття. *Управління розвитком*. 2005. № 2. С. 41–42.
9. Мельниченко О.А., Пушкарьова В.І. Протидія рейдерству як складова державної політики щодо економічної безпеки. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 1. С. 102–108.
10. Мельниченко О.А., Стовбан М.П., Набока Л.В., Кравченко Ж.Д. Державна політика щодо протидії рейдерству: елементи та взаємозв'язок з іншими політиками держави. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 4. С. 738–747. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4\(12\)-738-747](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4(12)-738-747)
11. Нонік В.В. Механізми формування та реалізації антикорупційної політики в Україні: дис. ... д.держ.упр.: спец. 25.00.02. Миколаїв, 2019. 402 с.
12. Тюканкін О.О. Правове регулювання антикорупційної політики в країнах Європи (на прикладі Німеччини, Франції, Іспанії, Італії та Нідерландів). *Національні інтереси України*. 2025. № 3. С. 769–778. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-3\(8\)-769-778](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-3(8)-769-778)
13. Тюленев С.А. Рейдерство в Україні: причини та умови, що сприяють учиненню. *Соціологія права*. 2024. Вип. 1–2. С. 98–102.
14. Федулова І.М. Кримінальна відповідальність за протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації: дис. ... к.ю.н.: 12.00.08. Львів, 2019. 216 с.
15. Чорний В.І. Формування та реалізація механізмів попередження та протидії корупції в органах державної влади (на прикладі країн ЄС та України): дис. ... к.держ.упр.: 25.00.02. Київ, 2021. 245 с.

References

1. Volkova N., Makhmudov Kh., Mykhailova O. (2024). Pravovi mekhanizmy protydii koruptsii v komertsiiinii diialnosti [Legal mechanisms to combat corruption in commercial activities]. *Uspikh i dosiahnennia v nauksi [Successes and Achievements in Science]*. № 6. S. 68–80. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6\(6\)-68-80](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6(6)-68-80) [In Ukrainian]

2. Honcharuk V., Kamardina Yu., Okopnyk O. (2025). Administratyvno-pravova vidpovidalnist za porushennia antykoruptsiinoho zakonodavstva: problemy dokazuvannia [[Administrative and legal liability for violations of anti-corruption legislation: problems of proof](#)]. *Uspikh i dosiahnennia v nauksi* [[Successes and Achievements in Science](#)]. № 1. S. 45–45. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-1\(11\)-45-59](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-1(11)-45-59) [In Ukrainian]
3. Demianyshyn V., Kostetskyi V. (2022). Vplyv reiderstva na finansofu bezpeku subiektiv hospodariuvannia [[Impact of raiding on the financial security of business entities](#)]. *Svit finansiv* [[World of finance](#)]. Vyp. 3. S. 156–164. DOI: 10.35774/sf2022.03.156 [In Ukrainian]
4. Dragonenko A., Manjula A. (2021). Reiderstvo v Ukraini: sutnist ta sotsialna obumovlenist [[Raidering in ukraine: essence and social conditionality](#)]. *Naukovi zapysky Tsentralno-ukrainskoho derzhavnogo pedahohichnogo universitetu imeni Volodymyra Vynnychenka. (Seriya: Pravo)* [[Scientific notes. Series: Pedagogical Sciences of the Central State University named after Vladimir Vinnichenko](#)]. Vyp. 11. S. 120–124. DOI: 10.36550/2522-9230-2021-11-120-124 [In Ukrainian]
5. Dudorov O., Kamenskyi D., Tytarenko S. (2021). Kryminalno-pravova otsinka zlovyzhan derzhavnykh reiestratoriv u konteksti protydii reiderstvu [[Criminal law assessment of abuses of state registrars in the context of counteracting raiding](#)]. *Naukovij visnik Nacionalnoi akademii vnutrisnih sprav* [[Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs](#)]. № 1. S. 118–130. <https://doi.org/10.33270/01211181.118> [In Ukrainian]
6. Keretsman O.M., Diegtiar O.A. (2025). Mekhanizmy publicnogo upravlinnia komunikatsiiamy orhaniv vlady ta hromadianskoho suspilstva v protsesi vprovadzhennia antykoruptsiinykh polityk [[Mechanisms of public management of communications of government bodies and civil society in the process of implementation of the anti-corruption politician](#)]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy* [[Society and national interests](#)]. № 2. S. 649–662. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-649-662](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-649-662) [In Ukrainian]
7. Makarov O. (2025). Suchasni problemy formuvannia ta realizatsii antykoruptsiinoi polityky [[Current problems of formation and implementation of anti-corruption policy: international aspect](#)]. *Uspikh i dosiahnennia v nauksi* [[Successes and Achievements in Science](#)]. № 2. S. 652–662. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2\(12\)-652-662](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-2(12)-652-662) [In Ukrainian]
8. Melnychenko O. (2005). Koruptsiia: polemika shshdo vyznachennia poniattia [[Corruption: polemic in relation to determination of concept](#)]. *Upravlinnya rozvytkom* [[Development management](#)]. № 2. S. 41–42. [In Ukrainian]
9. Melnychenko O., Pushkareva V. (2015). Protydiya reiderstvu yak skladova derzhavnoi polityky tstsodo ekonomichnoi bezpeky [[The current state of scientific developments in the field of public administration of counter-raiding](#)]. *Aktualni problem derzhavnogo upravlinnya* [[Aktual problems of public administration](#)]. № 1. S. 102–108. [In Ukrainian]
10. Melnychenko O., Stovban M., Kravchenko Zh., Chernetskyi V. (2025). Derzhavna polityka shshodo protydii reiderstvu: elementy ta zviazok z inshymy politykamy derzhavy [[Countering raiding as a component of state policy to ensure national security](#)]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy* [[Society and national interests](#)]. № 4. S. 738–747. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4\(12\)-738-747](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4(12)-738-747) [In Ukrainian]
11. Nonik V. (2019). Mekhanizmy formuvannia ta realizatsiia antykoruptsiinoi polityky v Ukraini [[Mechanisms of formation and implementation of anti-corruption policy in Ukraine](#)]: *Extended abstract of Doctor's thesis*. Mykolaiv. 408 s. [In Ukrainian]
12. Tiukankin O. (2025). Pravove rehuliuвання antykoruptsiinoi polityky v krainakh Yevropy (na prykladi Nimechchyny, Frantsii, Ispanii, Italii ta Niderlandiv) [[Legal regulation of anti-corruption policy in European countries \(on the example of Germany, France, Spain, Italy, and the Netherlands\)](#)]. *Natsionalni interesy Ukrainy* [[National interests of Ukraine](#)]. № 3. S. 769–778. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-3\(8\)-769-778](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-3(8)-769-778) [In Ukrainian]
13. Tyulieniev V. (2024). Reiderstvo v Ukraini: prychny ta umovy, tstvo spryiaut uchnenniu [[Raidering in Ukraine: causes and conditions of its emergence](#)]. *Sotsiologhiia prava*

[*Sociology of Law*]. Vyp. 1–2. S. 98–102. <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2024-1-2.19>
[In Ukrainian]

14. Fedulova I. (2019). Kryminalna vidpovidalnist za protypravne zavolodinnia mainom pidpriemstva, ustanovy, orhanizatsii [**Criminal liability for the fraudulent conversion of property of an enterprise, institution, organization**]: *Extended abstract of candidate's thesis*. Lviv. 216 s. [In Ukrainian]

15. Chornyi V.I. (2021). Formuvannia ta realizatsiia mekhanizmiv poperedzhennia ta protydii koruptsii v orhanakh derzhavnoi vlady (na prykladi krain YeS ta Ukrainy) [**Formation and implementation of mechanisms to prevent and combat corruption in public authorities (on the example of the EU and Ukraine)**]: *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. 245 s. [In Ukrainian]